

Харків під час війни з Росією став ареною активного мовно-літературного процесу, який відображає глибокі зміни в суспільстві. Література виступає не лише як форма мистецтва, але й як засіб соціальної підтримки та вираження колективної пам'яті. Сучасні харківські письменники, обираючи українську мову, продовжують боротися за свою ідентичність і вільне майбутнє України. Цей період – час, коли кожен текст, кожен вірш стає частиною великої боротьби за незалежність і національну ідентичність. Література в Харкові стає не лише свідком, а й активним учасником історичних подій, які формують сучасну українську культуру.

Таким чином, мовно-літературний процес у Харкові під час війни перетворюється на важливий чинник формування національної свідомості, створюючи простір для діалогу та підтримки. Харківські митці показують, що навіть у найскладніші часи слово має потужну силу — воно здатне об'єднувати, надихати та підтримувати. Література стає символом незламності, що свідчить про непереможний дух українського народу.

Список використаних джерел

1. Жадан Сергій. «Бібліотека української літератури» URL:<https://www.ukrlib.com.ua/books/>
2. Забужко Оксана. "Вікіпедія" (2024) URL:<https://uk.wikipedia.org/wiki>
3. Літературні видання Харкова (2024) URL:<https://pen.org.ua/harkivska-literaturna-rezydentsiya>
4. Онлайн-ресурси про сучасну українську літературу «Інформаційно-аналітичний, культурно-просвітницький портал» URL:<https://spadok.org.ua/biblioteka/pidbirka-ukrayinskykh-elektronnykh-bibliotek>;
5. Статті про культурні ініціативи в Харкові під час війни. «Суспільне Культура» (2023) <https://suspilne.media/culture/394499-vidanna-ukrainskih-avtoriv-principove-pitanna-vidavnictva-zasnovani-pid-cas-povnomasstabnoi-vijni/>

ХАРКІВ – МОВНИЙ ТА ЛІТЕРАТУРНИЙ ЦЕНТР УКРАЇНИ

Рясна А. К.

Науковий керівник – к. філол. н., доц. Явтушенко В. М.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: d_us@ukr.net

У роботі детально описано, як Харків став осередком інтелектуального життя, сприяв розвитку української мови та літератури, і як його письменники, незважаючи на політичні переслідування, зберегли і розвинули культуру українського народу, а також про сьогодення міста. Якщо ви хочете дізнатися про нові для себе імена українських письменників і видатних особистостей, поглибити свої знання про Харків як культурний центр та зрозуміти, як література віддзеркалює історичні процеси, то ця робота саме для вас.

Ключові слова: Харків, Харківський університет, Розстріляне відродження, «Літературна дискусія», Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка, науковий центр, освіта, сучасність.

Харків і Харківщина – поняття, наповнені енергетикою культурних надбань, інтелекту, літературних і мовних традицій. Літературно-мистецький Харків – це й Спілка письменників, яка сьогодні налічує більше 50-ти творців, це й Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка, яка була відкрита ще у XIX столітті, це і могили видатних письменників: Григорія Квітки-Основ'яненка, Марка Кропивницького, Миколи Хвильового, чию пам'ять шанують харків'яни, й багато-багато інших, не менш важливих культурних осередків і утворень.

Важливу історичну і культурну роль у становленні Харкова науковим й освітнім центром України посідає відкритий 1805 року Харківський університет, який носить ім'я засновника В. Н. Каразіна. Він став осередком культури й передової думки, з яким пов'язана діяльність історика Багалія Д. І. видатного українського фольклориста і літературознавця Сумцова М. Ф., на честь якого названі Сумцовські читання, які й досі проходять на базі Харківського історичного музею. Саме тут виникла Харківська школа романтиків, яка відома такими представниками, як Ізмаїл Срезневський та Микола Костомаров.

Творчість видатного письменника Івана Котляревського, зачинателя нової української літератури, мала значний вплив на формування інтелектуального середовища в Харкові. Доказом цьому є заснування у 1886 році Харківської громадської бібліотеки (1922 року стала державною, присвоєно ім'я В. Г. Короленка), до якої митець мав безпосереднє відношення. Перу саме цього майстра слова належить знаменита «Енеїда», а також чудові п'єси «Наталка Полтавка» та «Москаль-чарівник», які й у наші дні не сходять зі сцен усіх українських драматичних театрів.

Найбільшим періодом випробувань для української літератури, для мистецького життя Харкова стали 20–30-ті роки XX століття. Тоді місто було осередком української інтелігенції, нової думки та новаторства – у ньому вирувало життя. Цей період був найбурхливіший і найтрагічніший водночас, пов'язаний з культом особи Сталіна. Доказом цьому є «Літературна дискусія» 1925–1928-ого років, очолена Миколою Хвильовим, який і проголосив нові принципи розвитку літератури.

Розстріляне відродження. Будинок «Слово». Літературний музей, де сьогодні представлена унікальна експозиція під назвою «Розстріляне відродження». Це один ланцюжок трагічних доль митців того часу. У Харкові жили і творили видатні літератори Мирослав Ірчан, Остап Вишня, Володимир Сосюра, Валер'ян Підмогильний та ін. Талановитий Лесь Курбас заснував унікальний національний театр «Березіль» (у 1926 році було переміщено до Харкова), на сцені якого були поставлені знамениті п'єси. Зокрема сатирична комедія Миколи Куліша, товариша кінорежисера, «Мина Мазайло», яка після її прем'єри 18 квітня 1929 року була знята з прокату і понад 50 років була

заборонена радянською цензурою. Більшість з цих митців проживали у будинку «Слово» по вул. Культури й у часи Великого терору 1937–1938 років були розстріляні за наказом радянських спецслужб. Таким чином тогочасна влада нищила цвіт української нації, а з ним і мову народу.

Харків у всі часи був і залишається великим науковим центром, містом студентів та освіти. Сьогодні, незважаючи на розв'язану росією війну проти України та безпосередню близькість до країни-агресора, літературне і мовне життя тут вирує. Письменник і музикант Сергій Жадан пише нові поезії такі, як «Тепер я буду твоїми очима», сценарії та дає концерти українською мовою, порушуючи важливі теми сучасності та здобуваючи прихильність молодого покоління. Більшість жителів міста робить свідомий вибір спілкуватися українською мовою – доказом цьому є розмовні клуби (відбуваються на локаціях Благодійного Фонду «Жовта допомога»).

Таким чином, Харків відіграв і відіграє визначальну роль у розвитку української літератури та мови. Місто було осередком становлення багатьох літературних рухів та шкіл. Саме тут формувалася українська літературна мова, саме тут з'являлися нові жанри та напрямки. У найскладніші часи, коли українська культура зазнавала переслідувань, харківські письменники продовжували творити, зберігаючи і розвиваючи духовні скарби нашого народу. Сьогодні Харків є незламним містом, залишається важливим центром української літератури, де продовжують працювати талановиті письменники, які пишуть нові твори і популяризують українську мову.

СЕРГІЙ ЖАДАН: РОЛЬ У СУЧАСНІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Хацко Б. Д.

Науковий керівник – к. іст. н., доц. Бадєєва Л. І.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел. (057) 702-14-98)

E-mail: bohdan.khatsko@nure.ua

Автор розкриває значення творчості Сергія Жадана – видатного українського письменника, поета та перекладача. Його твори відзначаються глибиною соціальних та психологічних тем, актуальних для сьогодення, та мовним стилем, який вдало передає атмосферу сучасного українського суспільства.

Ключові слова: Сергій Жадан, сучасна література, українська поезія, проза, суспільство, ідентичність, мова, культурний контекст.

Сергій Жадан – це ім'я, яке асоціюється з оновленням і динамізмом у сучасній українській літературі. Він є одним із найяскравіших представників нової української хвилі письменників, які розкривають актуальні теми та формують новий літературний дискурс. Його твори, що охоплюють поезію, прозу, есеїстику і переклади, користуються популярністю не лише серед українських читачів, але й на міжнародній арені. Жадан зумів перетворити